

Дуже багато змін відбудеться у житті дитини: з'являться нові знайомства, як з однолітками, так і з дорослими; нові взаємовідносини; нові обов'язки. Зміниться вид діяльності: зараз основною діяльністю Вашого малюка є гра, з приходом до школи основною діяльністю стане навчання.

Зміниться соціальна позиція дитини: ще сьогодні Ваш малюк є простою дитиною, а завтра – стане учнем з певними обов'язками. Основною діяльністю дитини стане навчання, яке потребує неабияких зусиль з боку дитини, певних знань, а також певних вмінь та навичок. Все життя буде підпорядковуватись навчання, школі, шкільним справам. Безумовно, легше пристосуватись до тих змін у житті, які пов'язані з початком навчання у школі і успішніше себе реалізувати зможе та дитина, яка готова до шкільного навчання.

У психології виділяють таке поняття, як «готовність дитини до навчання». Що означає це поняття, з чого воно складається, чим визначається?

Загалом поняття «готовності дитини до школи» розглядається, як комплексне, багатогранне, яке охоплює всі сфери життя та діяльності майбутнього першокласника. Необхідно одразу розділити поняття педагогічної та психологічної готовності до школи.

Під педагогічною готовністю, як правило, мається на увазі вміння читати, рахувати та писати. Однак сама по собі наявність лише цих вмінь та навичок не є гарантом того, що дитина буде навчатись успішно.

Психологічна готовність до навчання у школі включає такі компоненти:

- фізіологічна готовність;
- інтелектуальна (пізнавальна) готовність;
- емоційно-вольова готовність;
- соціальна готовність;
- мотиваційна готовність.

Фізіологічна готовність означає достатній рівень дозрівання організму дитини, стан її здоров'я. Зрозуміло, що здорові діти краще пристосуються до змін, пов'язаних з початком навчання.

Інтелектуальна (пізнавальна) готовність пов'язана із відповідним рівнем розвитку пізнавальної сфери дитини, тобто тих процесів, завдяки яким дитина пізнає навколишній світ: мислення, увага, пам'ять, сприймання, уява.

Мислення є найважливішою функцією мозку людини. Будь-який вид діяльності не може обійтись без мислення. А особливо – навчання. На момент початку навчання у школі

дитина має володіти певним запасом знань про навколишній світ, про себе, про природу, про інших людей, про стосунки між людьми.

Наприклад, дитина має знати: своє ім'я, прізвище, основні кольори, основні геометричні фігури (трикутник, прямокутник, коло) . Володіти поняттям «більший»- «менший», «вищий»-«нижчий», «ширший»-«вужчий». Бажано, щоб дитина орієнтувалась у просторі (знала де права рука, розуміла поняття «під», «над», «біля», «між»). Дитина має вміти аналізувати, встановлювати зв'язки, порівнювати, аналізувати, узагальнювати, визначати головні і другорядні ознаки предметів та явищ.

Увага є ще одною складовою інтелектуальної готовності. Чим вищий рівень уваги, тим вища ефективність навчання. Навчання ставить перед дитиною нові завдання, несхожі на ті, які вона звикла виконувати під час гри. Навчальні завдання, на відміну від ігрових, містять більше нової інформації, а процес виконання навчальних завдань вимагає більшого зосередження. А для цього бажано тренувати здатність малюка бути уважним, наприклад, за допомогою ігор і спеціальних вправ.

Безумовно, легше буде навчатись тій дитині, у якої гарно розвинута пам'ять.

Дуже бажаним для успішного навчання є вміння дитини відповідати на запитання, уміти висловлювати свої думки. Передумовою цих вмінь є достатній словниковий запас дитини. Достатній розвиток мовлення є ще одною складовою інтелектуальної готовності дитини до навчання.

Достатній розвиток м'язів руки, вміння виконувати пальчиками дрібні дії (наприклад, нанизувати намистинки) буде запорукою того, що дитина легко навчиться писати.

Якщо Ви хочете, щоб Ваш малюк добре навчався, із радістю відвідував школу – допоможіть йому. Читайте малюку книжки: казки, вірші, оповідання. Після того, як казка прочитана, попросіть, щоб малюк переказав прочитане.

Розвивати мислення, увагу, пам'ять, дрібну моторику, розширювати словниковий запас можна і під час спеціальних ігрових занять із малюком (саме гра перетворює нудне навчання на яскраву, цікаву пригоду), і під час щоденного побутового спілкування. Наприклад, коли Ви гуляєте з малюком, розкажіть йому про те, яка зараз пора року, що відбувається у природі; якого кольору проїхала машина; яке дерево вище, а яке нижче. Розкажіть різні відомості про навколишній світ. Розширювати словниковий запас малюка можна за допомогою гри «Хто більше?»: загадайте якийсь предмет, чи явище, і називайте його ознаки: хто більше назве? Наприклад: «сніг» - білий, холодний, блискучий, іскристий, м'який, ранній, несподіваний, глибокий, дрібний, пухнастий, лапатий і т.д.

Щоб розвинути дрібні м'язи руки, надавайте малюку можливість ліпити, малювати, розфарбовувати розмальовки; вирізати чи виривати пальчиками обведені фігурки. Створюйте разом з дитиною різні фігурки із паличок (можна використовувати навіть сірники – тільки обов'язково під Вашим наглядом). Нехай малюк складе таку саму фігурку, яку склали Ви, спочатку дивлячись на неї (так буде розвиватись сприймання, вміння орієнтуватись на зразок), а потім по-пам'яті (щоб розвивалась пам'ять, Ваші фігурки із сірників спочатку мають бути дуже простими, поступово їх потрібно ускладнювати).

Зараз у книжкових магазинах, на базарах, у кіосках можна придбати велику кількість книжок по розвитку мислення, пам'яті, уваги, сприймання, по підготовці дитини до навчання у школі.

Не менш важливою, ніж інтелектуальна готовність, є емоційно-вольова готовність дитини до навчання. Ця складова включає достатній розвиток волі, послаблення імпульсивних реакцій, вміння керувати своїми емоціями (наприклад, слухати, не перебиваючи). Емоційно-вольова готовність вважається сформованою, якщо дитина вміє ставити мету, докладати зусиль для реалізації мети, долати перешкоди, виконувати не цікаву, але корисну роботу.

Чи має Ваш малюк прості, але постійні доручення (наприклад поливати квіти)? Чи прибирає за собою іграшки? Чи застеляє свою постіль (нехай і з Вашою допомогою)? Чи не перебиває Вас під час розмови? Чи має терпіння? Давши відповідь на ці прості запитання, ви дізнаєтесь, чи сформована у малюка емоційно-вольова готовність.

Наступний компонент – соціальна готовність. Вона містить у собі сформованість у дитині якостей, завдяки яким вона може спілкуватися з іншими дітьми, з вчителькою. Це і бажання спілкуватися, і вміння встановлювати взаємовідносини з однолітками і дорослими; уміння поступатись, підкорятись інтересам дитячої групи, класу; повага до бажань інших людей. Взагалі, дитина поводить себе з іншими дітьми у школі так, як бачить це і чує вдома. Тобто дитина у своїх взаємовідносинах з іншими дітьми є дзеркалом того, які взаємовідносини панують у сім'ї. Саме у родині дитина отримує перші зразки спілкування. Якщо дитина вдома є свідком неповаги членів сім'ї один до одного, сварок, бійок, то вона вважає таку поведінку нормальною і сама починає так поводити себе в школі.

Мотиваційна готовність сформована, якщо у дитини є бажання ходити до школи, є прагнення здобувати знання, дізнаватись нове, цікаве, виконувати нову соціальну роль – роль школяра. І тут багато що залежить від Вас, шановні батьки. Не залякуйте малюка школою, фразами подібними до такої: «Ось підеш у школу – там тобі покажуть!» Налаштовуйте малюка на школу позитивно: «У школі буде цікаво, радісно, ти дізнаєшся багато нового і корисного».

Велике значення для психічного та фізичного здоров'я вашої дитини має правильний режим дня.

Поради для правильного режиму дня

1. 12 годин сну з урахуванням обіднього (1-1,5 годин) для відновлення сил.
 2. Після школи не спішіть садити дитину за уроки, їй необхідно 2-3 години відпочити (обідній сон). Найпродуктивніший час для приготування уроків – з 15 до 16 години. Заняття ввечері безрезультатні, завтра доведеться все починати спочатку.
 3. Не змушуйте дитину готувати уроки за один раз. Після 20 хв. занять необхідно 10-15 хв. «перерви».
 4. Під час приготування уроків не сидіть над дитиною, давайте можливість їй попрацювати самостійно, але якщо потрібна ваша допомога, наберіться терпіння. Необхідні спокійний тон та підтримка («не хвилюйся», «давай з'ясуємо разом», «я тобі допоможу»), похвала, навіть якщо щось не вдається. Не акцентуйте увагу на оцінках («не дарма з письма в тебе одні «2» та «3»).
- Якщо ви дотримаєтесь порад у вихованні, ваша дитина виросте врівноваженою та спокійною.

Сім основних правил батьківської поведінки в організації навчання

1. Сприяйте дитячій автономності (самостійності). Чим більше ви її (самостійності) вимагаєте в усіх сферах повсякденного життя, тим краще зможе ваша дитина працювати з почуттям відповідальності у шкільній сфері. Автономне (самостійне) навчання є тією метою, в напрямку якої ви маєте працювати, тому, що самостійність є найважливішим елементом ефективного й тривалого процесу навчання. Хваліть свою дитину за самостійні дії, наприклад, за самостійне розпізнавання помилок.
2. Якщо ваша дитина потребує допомоги, спонукайте її до того, щоб вона сама знайшла шляхи її розв'язання. Допоможіть їй завдяки підказкам, наприклад, вказівка на довідники, генерування правил, відгадування ребусів, що може сприяти розв'язанню проблеми. Але не подавайте саме розв'язання. Не спонукайте свою дитину тільки до одного шляху розв'язання.
3. Дайте своїй дитині можливість попрацювати над матеріалом удома.

4. Визнайте досягнення дитини. Хваліть (заохочуйте), а не докоряйте. Це краще, ніж ниття, нагадування та інші покарання. Звертайте увагу на те, щоб не обмежувати похвалу критикою («дев'ять», звичайно, чудово, але без двох помилок це могла б бути «дванадцятка»).
5. Не ставте перед своєю дитиною завищених вимог, щоб вони не були суворішими за вимоги вчителя.
6. Будьте, як вихователь, зразком у поведінці. Вимагайте від своєї дитини не більше, ніж від себе самого. Дитина, яка, наприклад, бачить своїх батьків за читанням, швидше сама почне читати, ніж дитина, батьки якої часто сидять перед телевізором.
7. Говоріть позитивно про школу, вчителів та предмети. Вашій дитині досить того, що вона долає свої особисті упередження щодо школи.

Пам'ятка для батьків щодо спілкування з дітьми, які мають емоційні труднощі

1. Емоції виникають у процесі взаємодії з навколишнім світом. Необхідно навчити дитину адекватно реагувати на певні ситуації та явища зовнішнього середовища.
2. Не існує поганих і хороших емоцій, і дорослий у взаємодії з дитиною повинен постійно звертатись до доступних їй рівнів організації емоційної сфери.
3. Почуття дитини не можна оцінювати, не слід вимагати, щоб вона не переживала те, що вона переживає. Як правило, бурхливі афективні реакції – це результат тривалого стримування емоцій.
4. Потрібно навчити дитину усвідомлювати свої почуття, емоції, виявляти їх у культурних формах, спонукати до розмови про свої почуття.
5. Не слід вчити дитину пригнічувати власні емоції. Завдання дорослих полягає в тому, щоб навчити правильно спрямовувати, виявляти свої почуття.
6. Не слід у процесі занять з важкими дітьми намагатися цілком ізолювати дитину від негативних переживань. Це неможливо зробити в повсякденному житті, і штучне створення «теплих умов» тільки тимчасово вирішує проблему.
7. Треба враховувати не просто модальність емоцій (негативні чи позитивні), а й їхню інтенсивність. Надлишок одноманітних емоцій спричиняє негативні явища.
8. Для профілактики емоційного напруження слід долучати дитину до різних видів діяльності. Корисним для емоційного розслаблення є застосування гумору.
9. З метою ліквідації негативних емоцій потрібно спрямовувати їх у творче русло: мистецтво, поезію, літературу, музику чи заняття танцями.
10. Ефективність навчання дитини володіти своїми емоційними станами значною мірою залежить від особливостей її ставлення до себе. Завищена чи занижена самооцінка суттєво погіршує самопочуття дитини, створює бар'єри для необхідних змін. У таких випадках потрібно починати роботу з корекції ставлення до себе, учнівської самооцінки

Яке головне завдання батьків в період адаптації дитини до школи?

Основа батьківської позиції взагалі полягає в тому, що вдома у жодному випадку не можна дублювати школу. Батько ніколи не повинен ставати другим вчителем. Основне завдання батьків в допомозі першокласникові - емоційна підтримка, надання максимально можливої самостійності в організації його власних дій по виконанню шкільних правил.

І на останнє:

[Заповіді батькам майбутніх першокласників:](#)

1. Твердість лінії у вихованні досягається терпінням.

2. *Не домагайтеся успіху силою.*
3. *Дитина ставиться до себе так, як ставляться до неї дорослі.*
4. *Любіть дитину такою, якою вона є.*
5. *Пишайтесь своїм малюком.*
6. *Визнайте право дитини на помилку.*
7. *Думайте про дитячий «банк» щасливих спогадів.*
8. *Не пригнічуйте ініціативи дитини.*
9. *Не говоріть дитині, що вона гірша за інших, не порівнюйте з іншими.*
10. *Хоч інколи ставте себе на місце дитини.*
11. *Завжди говоріть дитині правду.*

Бажаємо Вам, щоб початок навчання малюка в школі став приємною подією в житті всієї родини!